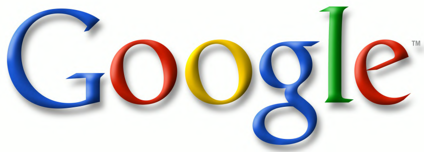

VE RI TAS

DIKTER

AF

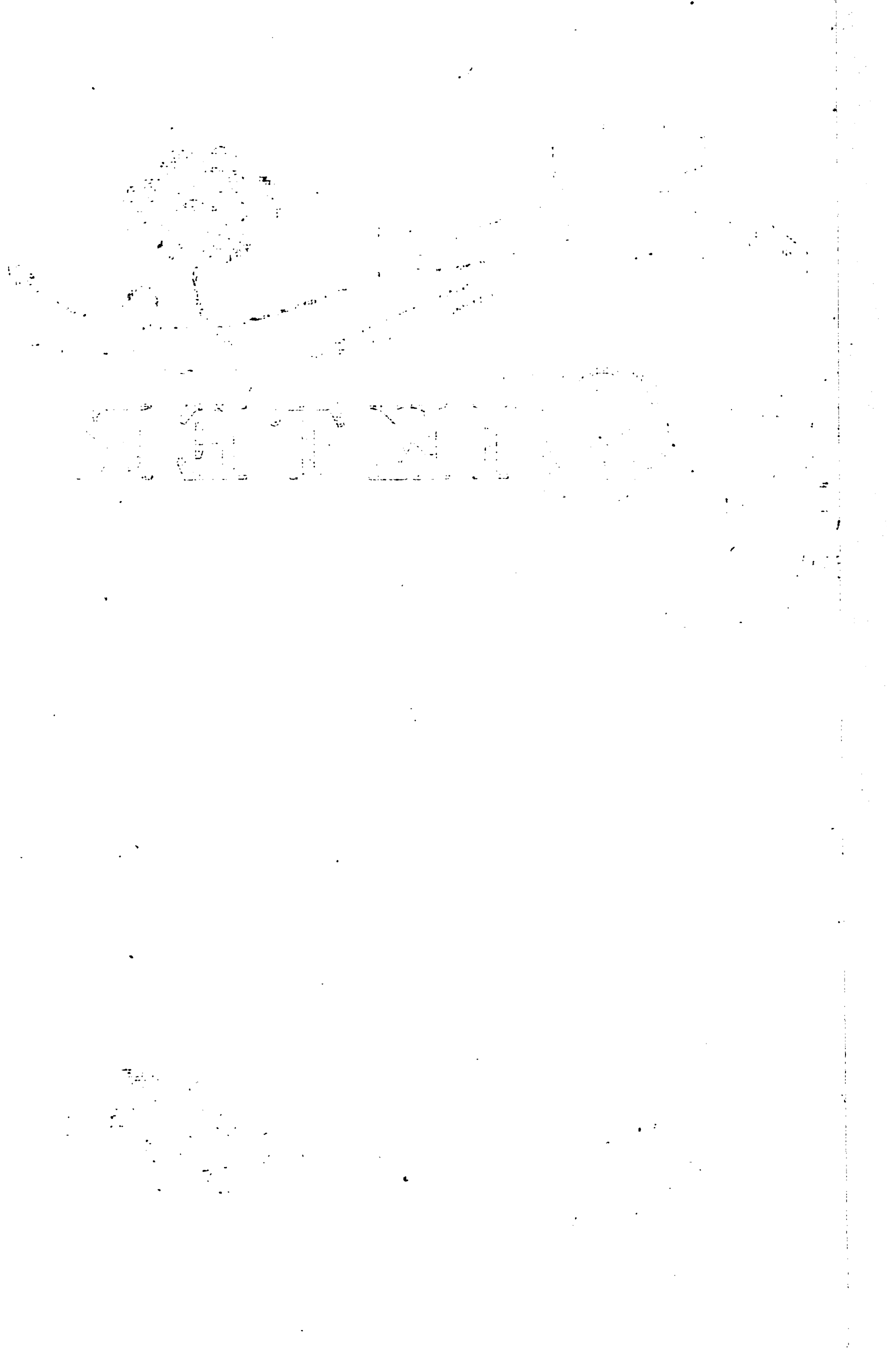
JOHAN BERGMAN

NY SAMLING

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

Pris: 2 kr. 50 öre; eleg. inb. 4 kr.

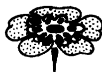

DIKTER

AF

JOHAN BERGMAN

NY SAMLING

STOCKHOLM
WAHLSTRÖM & WIDSTRAND

NORRKÖPING 1899.
JOHAN JÖNSONS BOKTRYCKERIAKTIEBOLAG.
(f. d. M. W Wallberg & C:o Boktryckeri.)

T

Innehåll.

På klassisk mark.

Hellas i ljus och i skugga. Sid.
I. I ljus ... 7.
II. Dvärgar i jättespår ... 10.
Attisk natt ... 17.
Alexandros och Diogenes ... 22.
Gif mig! ... 24.
Skuggornas palats ... 27.
Sankt Peters arftagare ... 31.
Från Monte Cassinos fönster ... 35.
Horatius' Bakkhoshymn ... 38.

Svenska minnen.

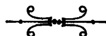
Frihetsfolkets kung ... 45.
Vid Kristinas grift i St. Peterskyrkan ... 48.
Vid Linnés Hammarby ... 52.
Vakna och väck! ... 55.
Revolutionens son ... 58.
Viktor Rydberg ... 61.

Sociala sånger.

Framtidens fé .... 67.
Hell nya tid! .... 69.
Vi vänta .... 72.
Väl mött, kamrat. .... 74.
Fram kamrater, fram går fanan .... 76.
Låt bägarn stå .... 79.
En dåres bikt .... 82.
Barmhärtigheten .... 86.
Tempora mutantur .... 89.
Gif dem hvad bäst du har............ 93
Fyrbåk bland skären .... 96.
Arbetarinstitutet.. 98.
Glöm! .... 101.

Skol- och ungdomssånger.

Sagolandet .... 107.
I skolan .... 110.
Snöfästningen.. 113.
Vintervisa........ .... 116.
Ut till sång! .... 118.

PÅ KLASSISK MARK.

(1895—1899.)

Hellas i ljus och i skugga.

I

I ljus.

Vid åsynen af Hellas' kust 1895.

Var hälsad, hafvets fagra mö
vid blå Korintosvik,
i klassisk ring af ö vid ö
— en krets najader lik.
Där sjunger du för seglarn än,
som förr i sagans dar
för Troiafararn och hans män,
sirénsång underbar.

Ur hafvets skum i fordomtid
steg Afrodite fram,
behagens drottning, evigt blid,
till fröjd för gudars stam.
Så stiger du bland hvita skär
ur medelhafvets blå,
till marmor skummet stelnadt är
— en präktig bädd ändå.

Och strödd med lagrars långa rad
förvissnad ej ännu,
den bjuder härlig hvilostad.
Men njut ej hvilan du!
Stig upp och skär en lager ny
i Foibos' helga lund,
bjud tyst åt sekelslutets gny
vid gudars fest en stund!

9

De äro svunna hän en gång,
Olympias segerdar.
Väl lefva de i Pindars sång,
i Myrons bilder kvar,
men vinka du med Hermes' staf
mot dina skuggors värld!
Zevs nickar bifall: ur sin graf
de börja återfärd.

Och åter några ögonblick
i Helios' ljus de gå:
lifslefvande, i forntidsskick,
skall Diskoskastarn stå,
ditt Stadion skall ur seklers grus
i marmorprakt stå fram
och kring dess banor gå ett brus
af dionysiskt glam ...

II

Dvärgar i jättespår.

Intryck från Hellas 1897.

Härligt en morgon skön
fylldes min ungdoms bön:
till salaminska ön
förde mig villig våg,
fram genom minnens mängd
upp till homerisk ängd,
Ilions grus jag såg.

Än efter seklers rad
visar oss skaldens kvad
väg till besjungen stad,
vägen från Aias' ö.
Ännu i kvällens stund
purpras på djupblå grund
»vinfärgsskimrande sjö».

Än, som från urtids dar,
Helios med eldhäst snar
fram öfver fästet far
ned mot Atlantis' ö.
Rosenfingrad som förr
vaktade vid hans dörr
morgonrodnadens mö.

Högt öfver böljors brus,
högt öfver seklers grus
badar i eterns ljus
snöhvitt Olymposfjäll.
Men på dess öde höjd
tystnad är gudars fröjd,
tiden har nått sin kväll.

Ej Afrodite mer
ljufligt mot Ares ler,
tjusade världar ter
skönhetens nakna skrud.
Ej öfver land och sjö
far till Kalypsos ö
Hermes med gudars bud.

Tomt är på Helikon,
sköfladt är Partenon,
Pallas har flytt ifrån
härjadt och öde rum.
Grusad är Delfis prakt,
somnad Apollons vakt,
Pytians röst är stum.

Gudarnas sköna rad,
mänskoätt sund och glad
bor i de dödas stad —
ätten från tidens vår.
Nu, där dess griftvård står,
annat ett släkte går —
dvärgar i jättespår.

Gubbar i svartrock lång
gå där sin dystra gång,
kväda sin sorgesång,
medan i folkets råd
arga Tersiters rop
ägga en lättrörd hop,
tiggande trälars nåd.

Skönhetens arfvedel,
klassiska liniers spel,
allt utan vank och fel —
ack, det var då, blott då!
Foibos' och Kypris' drag
passa ej mer i dag
krämaresjälar små.

15

När skall en vårdag ny
öfver Olympos gry,
Österns barbarhord fly
liksom vid Maraton?
När skall ännu en gång
alla helleners sång
skalla kring Partenon?

Spegeln, o Hellas, tag!
ser du hos eget jag
icke barbarens drag?
Spara på svärd och krut.
Än ur ditt eget bröst
ljuder barbarens röst;
denne barbar drif ut!

Då skall en vårdag ny
öfver Olympos gry,
seklernas vinter fly;
sådan är tingens lag.
Då skall i frid gå opp
dag, som är Hellas' hopp,
alla helleners dag.

Attisk natt.

Min sista kväll i Atén.

Jag står ej ut vid lampans sken och gömd i
luntors dam
med dörren stängd, vid fälld gardin, när maj-
kväll skrider fram.
Därute i olivers lund hörs vårsefyrens sus,
ur skröpligt dörrlås skymtar fram Selenes
bleka ljus.

Det är ju nu min sista kväll i tusen minnens
stad,
jag vill betrakta än en gång de höga skug-
gors rad,
jag måste se den skrida fram i drömmarnas
mystik
i vårljum, härlig attisk kväll, en klassisk troll-
syn lik.

Hur tyst det är i Pallas' stad i kvällens sena
stund!
Sof, nya tid! Jag vandra vill i helga skug-
gors rund.
Hur full af poesi hvar stig, hvar hög af sek-
lers grus!
Och hvad Endymionsstämning se'n just i Se-
lenes ljus.

Se nu, just nu det gjuter in i bleka strålars
bad
på akropolens stolta höjd en sköflad kolonnad,
men mörk den branta klippan står mot norr
i lodrätt stup
med grottan åt den gamle Pan, så svart som
Hades' djup.

Jag ser vid Areskullens fot i grå olivers lund
mitt enkla bo, det hvita hus på forntidsgru-
sets grund.
På krithvit vägg jag trappan ser till månbe-
stråladt loft,
men kan ej skiljas än ifrån hymettisk vår-
kvällsdoft.

Min vandring hejdas vid hvart steg af höga
minnens mängd,
de trängas hvarfvis på hvarann i skönhets-
mättad ängd;
en ljus, odödlig hamn hvar stund, en skugga
följer mig
på sägenrik sokratisk väg, på tarsiern Paulos'
stig.

Hefaistos' tempel på sitt bärg se'n tvenne tu-
sen år,
af solen brynt och rostgult väl, men okull-
störtadt står,
och byggd af blågrå klippan själf på bärget
midt emot
står klassisk talarstol ännu, beträdd af Solons
fot.

I kväll är ro och harmoni, i kväll olympisk
frid,
när nutid sofver från sitt ve, från dagens dy-
stra strid.
När nutid vaknar, höge Zevs, o låt mig somna
då,
låt, när den somnar, mig på nytt till mina
skuggor gå!

Alexandros och Diogenes.

»Säg, vise man, hvad gunst du begär,
jag redo är
din vishet kungligt att hylla.
Säg, hvad du äskar: ehvad du vill,
jag lyssnar till,
jag lofvar din önskan att fylla.»

Den vise ej skiftar sitt tröga skick,
och knappt hans blick
sig vänder, ej byta sig dragen:
»Gif intet, men intet ej heller tag,
det önskar jag,
ur vägen, du skymmer mig dagen!»

»Och vore jag ej Alexandros blott,
ej bättre lott
jag då än Diogenes' visste.
Och vore jag ej den, som allt vill få,
ej bättre då
än intet begära jag visste.»

"Gif mig!"

Visa af *Alexandros R. Rangavis*, tolkad från nygrekiskan.

Liten fager ungmö var hon,
och en ros i guldlock bar hon:
»Gif mig rosen, just den där!
Intet annat jag begär.»

25

Från sin ros hon löste banden,
och som liljan hvit var handen.
»Gif mig handen, just den där!
Intet annat jag begär.»

Hon ger handen, som jag beder,
men sitt öga slår hon neder.
»Gif mig blicken, just den där!
Intet annat jag begär.»

En sekund ses blickens ljusning,
en sekund ses munnens krusning.
»Gif mig läpparna, de där!
Intet annat jag begär.»

Och till bedjarns bröst hon faller,
och hon ger sin muns koraller
åt den trånande. »Så där!
Det är just hvad jag begär.»

Skuggornas palats.

Från vandringar i Vatikanen.

Hvad skilda drömmars feeri!
Är jag vid Stygens våg?
Ty skuggor skrida här förbi,
hvart än mitt öga såg:

ifrån Egyptens underland,
från Tuskers dunkla tid,
från folk, som lekt vid Helios' brand
i Hellas' glada frid;

vid Scipioners sarkofag
från tid, som hjältar bar,
och i Cesarers marmordrag
från segerrusets dar.

Och muren härligt sirad står
med tusenåra skrift
ifrån martyriets flydda år,
från katakombers grift.

I slutna scriniers gyllne rad
jag finner troget gömdt
på pergamentens gula blad,
hvad forntids vise drömt.

Som fordom patriarkens tjäll
besök af änglar fick,
så Mikael, så Rafael
till »Guds vikarie» gick.

Och ryktet går från pol till pol
om undergärning stor:
i triumferande kupol
än Mikaels minne bor;

de pänseldrag ej plånats ut
af fyra sekelhvarf,
som Rafaels korta lifsminut
åt världen gaf till arf.

Och öfver dessa skuggors här
en åldring, som sig bör,
en man, som själf en skugga är,
sin hadesspira för.

Sankt Peters arftagare.

Högt tronande satt i den eviga stad
Innocentius, mäktig och rik,
för honom sig bugade konungars rad,
hans makt var Cesarernas lik.

Så kom där en munk till hans boning en dag,
en ödmjuk, en torftig gestalt:
hans dräkt var en kåpa af simplaste slag,
om lifvet ett rep -- det var allt.

Och Tomas, Aqvinaren, kallades han,
hans namn var i hvars mans mun,
en lärd och ett helgon, en seklernas man,
som pejlat mysteriers brunn.

Tungt kom där ett lass till den påfliga borg,
fullastadt med människors nöd,
med synder och sargade samvetens sorg
och bäfvan för helvetets glöd.

Men allt var förvandladt till klingande gull,
till silfver och pärlor förbytt;
så gör man för syndernas bokförings skull;
godt sätt, i de tiderna nytt.

»Guds tjänares tjänare» hälsar sin gäst
på borggårdens marmorplatå,
och med leende blick på den pustande häst
hans helighet talade så:

»Sankt Peter i forna, i torftiga dar
till kvidande krymplingen sad':
'ej silfver, ej glänsande guld jag har',
när han om en allmosa bad.

Den tiden är flyktad, nu lyser det sol,
oss lyckan, min broder, är huld,
och nu vid apostelens heliga stol
ej tryter det silfver och guld.»

Då svarade Tomas: »Det sade du sannt,
som Petrus I talen ej mer;
aposteln är borta; jag märker det grannt,
de tidernas sol har gått ner.

Ej heller, som Petrus, I nu läggen till:
'fast penningar ej du kan få,
gif akt, något bättre jag skänka dig vill,
stig upp, tag sängen och gå'.»

Från Monte Cassinos fönster.

Strand, som sköljes af Liris' våg.
Minns du Hannibals härjartåg,
minns du gossen med skaldehåg,
minns du tänkarn, du födas såg?

Här i lummig oliveskog
släkte föddes och släkte dog:
släkten stora och släkten små
sågos komma och sågos gå,

sågos här ifrån forskarns cell,
byggd på skyhöga klippans häll;
en gång stora, men sällan se'n,
små de varit i sekler re'n.

Hvad skall komma i tid, som gryr?
Månn' från bördiga ängder flyr
snillets fruktsamma skaparkraft,
har det redan sin blomning haft?

37

Kommer icke till brunhylt släkt
än af fädernas själ en fläkt?
Bor här dödsdömd en trälaflock?
Dö i skönhet, det får den dock!

Horatius' Bakkhoshymn.

Tolkad från latinet.

I fjärran klippnejd Bakkhos jag sjunga såg
de höga sånger — tro mig, o eftervärld! —
hans nymfer såg jag lyss därpå, såg
bockfotssatyrer med spetsadt öra.

Evoi! Än bäfvar ängslig min häpna själ;
i Bakkhosfyllda bröstet med hänryckt fröjd
hon jublar dock. Evoi, o skona,
skona mig, gud, för din tyrsos fruktad!

Rätt har jag rastlöst svärmande Bakkhosmör
och vinets flod att sjunga och mjölkens ström,
jag sjunga får på nytt, hur träden
svettas ur håliga stammar honung.

Rätt har jag ock att prisa din lyckobrud
och kronans stjärnefärd, och hur Pentevs' hus
i spillror brast med brak, som hördes,
trakierns straffdom, Lykurgos' öde.

Du böjt i lydnad floder och fjärran haf,
och drufvomättad sågs du på enslig ås
med huggormsband förutan fara
binda i knut bistoniders lockar.

Och du, när brant, som bär till din faders tron,
bestegs af gudlös hop, vid giganters kamp,
vred Rhoitos ned igen med lejons
huggande ramar och hårda käke.

Och dock för danser skapt och för ystert glam
och lek du sades; föga för örlig gjord,
till dess du gällt, men då förnam man
fredens och stridernas stolta enhet.

Och när ditt guldhorn skuggornas vakthund
såg,
då vek hans våldskraft, smekande smög han då
med viftning mot dig, dädan lyftad
slickas din fot af hans trekäftstungor.

SVENSKA MINNEN.

Frihetsfolkets kung.

Från en vandring i Örebro.

Träd fram ur skumma seklers natt,
du frihetsfolkets kung!
För släkte lefnadstrött och matt
om unga strider sjung!

Förtryckets barn du förde an
mot vrånga herremän.
Blif än i dag vår märkesman
i samma strid igen!

Med vördnad se vi dina drag,
nytt mod din bild oss ger.
Hur fri din blick mot ljusan dag,
mot ljusa tider ser!

På världsstadstorgen såg jag tidt
tyranners monument,
om tusen bragder ljögs det fritt
i sockelns gyllne pränt.

I restens upp af slafvar, I,
som de i bojor lagt!
Jag knöt min hand och gick förbi,
och gaf dem mitt förakt.

Men långt från världens stråkväg, här
jag ser en värdig stod,
helt nära där den torfva är,
som fuktats af ditt blod.

Den restes upp af frie män,
som du befriade;
om jämlikhet, om frihet den,
mig tycktes, siade.

Vid Kristinas grift i St. Peterskyrkan.

Fast knappt vår stolthet viga får
en segerfana här,
ändock »med blottadt hufvud går
historien hit och lär.»

Allt snille, om med hjältemod
det mäktigt enadt var,
om blott med känsligt vankelmod,
historiens vördnad har.

Och – lägga gyllne kronan af,
en krona, skön som få,
i byte mot en pilgrimsstaf,
det kräfver mod också.

Du gick ej, du, på stakad stråt
och lättköpt ära vann.
När följde den planeter åt,
som själf bland solar brann?

Som du, med oberäknadt lopp,
kometens bana gick,
som härlig steg ur natten opp
för världens häpna blick.

I helgons krets, i påfvars rad
man dig ett rum beskär.
Hvi Saul i profeters stad?
Descartes' väninna här?

En hvar bjöd snillet till sin gäst,
om blott dess bifall vanns,
och mörkrets söner kanske mest,
som bäst behöft dess glans.

På hvarje ort är stoftet tryggt,
sen lifvets eld är släckt,
om i relikskrin innelyckt,
om strödt för vindens fläkt.

Sof evig sömn i marmorgrift
från tidens oroslif!
I sekler än åt häfdens skrift,
åt diktens ämne gif!

Vid Linnés Hammarby.

Vid en utflykt af deltagarne i de akademiska sommarkurserna i Uppsala 1897.

Ett hyllningståg, o blomsterkung,
din fagra kungsgård når.
Som dina blommor evigt ung
du lefver år från år.

En tusenårig stig vi gå,
den fädrens skaror gått
till äng, där Mora stenar stå,
att hylla svears drott.

Långt hän från midnattssolars land,
från Råshultsskogens sus
vi samlats hit, från Suomis strand,
från nordsjövikars brus.

Hvad vilja dessa hundratal,
som störa skuggans ro
med sorl och sång i tystnans sal,
i blomsterdrottens bo?

Ej störas kan af tidens larm
den stora skuggans frid.
Hon sofver vid naturens barm
i ro till evig tid.

Men oss, som icke somnat än,
han unnar i »sin lund,»*
han, glädjens, söndagsfridens vän,
en stilla högtidsstund.

* 'Min lund' kallar Linné den utanför Hammarby gård af honom satta planteringen, som han i sitt testamente anropar eftervärlden att ej förstöra.

Vakna och väck!

Vid Esaias Tegnérs grift

på femtionde årsdagen af hans död.

»Sitter i högen
högättad höfding»,
sångens och sagans
segrande drott.
Se, hvilken vallfärd
vördande nalkas!
Unga och grånade
gå till hans grift,

Dit, där han sofver
sömnen den sista,
färdas de flammande
facklornas tåg.
Minnenas kväden
klinga i kvällen;
hör kring hans kummel
tonernas klang!

Vakna, du väne,
väldige ande,
kom som en stormvind,
vakna och väck!
Sången vill somna,
söfd af maskiners
hotande, brusande
buller och bång.

Ve om den somnar!
Väl, om den vaknar,
mornad och mogen,
manlig och stark!
Seklet skall sluta,
ack, må det nya
sekel, som stundar,
komma med sång!

Ljude den lågande,
lyftande dikten,
fosterlandskär och
fager och fri!
Tränge dess toner,
tändande, fröjdande,
fram till de många
mödornas män!

Revolutionens son.

» — -- en enkel sång,
som går till kungen fram.»

O konung, ej ditt ursprung glöm,
den underbara sagodröm
om Pyrenéens son.
I gruset efter kungars slott,
och där bastiljers murar stått,
se där den väg, där fram han gått
— revolutionens son.

Hans väg en triumfators var,
men minns du, hvilken kraft som bar
hans segerfärder fram?
Har du det glömt, så lyss en gång:
än tonar marseljäsens sång!
Vak upp ur maktens trollsömn lång,
du ätt af folklig stam!

Se där ett stolt, ett heligt arf
att vårda genom tidehvarf
som ättens tradition:
åt doft ett brus ur djupa led
med kraf på rätt, på ljus, på fred,
du, folkets frände, ljud bered
från höjden af en tron!

Ej på de höga röster hör,
som skria kring din tron i kör
och tysta djupets ljud!
En ringa hop de äro blott,
men stå så tätt omkring dig, drott,
och därför hör du dem så godt.
Ack, tyst en stund dem bjud!

Lyss sen till millioners röst!
Månn icke djupast i ditt bröst
du känner den igen?
Den rösten tolka! Ingen fått
en mera hög, mer kunglig lott,
och därför intet större brott
det finns än svika den.

Viktor Rydberg.

En hälsning från den eviga staden.

I några därvarande svenskars namn vid budskapet om diktarens död.

Till dig, som »Romardagar» skref,
ett ord från Romas stad!
Dig döden fällt; men lef, o lef
i seklers långa rad!

Lik evig stad vid Tiberns flod
bjud trots åt tidens makt!
Ty evig är hvar tanke god,
hvar skön — så själf du sagt.

När tiden tio släkten gömt,
lef än i dina verk!
Med hvad du velat, tänkt och drömt
ännu det elfte stärk!

De kullar sju du vördat har:
tag mot från älskadt rum
en hälsning, tag ett sista svar
från Kapitolium!

Från Cesar och Antinous,
från apostolisk grift,
från duk af Raphael Sanctius,
från gamle munkens skrift.

Från din besjungna forntidsvärld
ännu vid öppnad graf
tag några landsmäns enkla gärd
för hvad du skönast gaf!

Rom 25 sept. 1895.

SOCIALA SÅNGER.

Dionysos, glädjebringarn,
ofta yrseln för vid hand,
ljuset är den själsbevingarn
jag vill lämna i hvart land.

(*Tegnér*, Alexander vid Hydaspes).

Framtidens fé.

Hvar är du, hvar är du, o härliga mö?
Hvar, väntade mö?
Som röd är och brun och ej så blek som snö,
som lifvets färger bär och ej dödens.

Som lyser med eldblick så strålande varm,
som glad är och arm,
som tankar i hufvud har och hjärta i barm;
för mer är det än guldskrud och silke.

Hell nya tid!

Var hälsad, nya dag, som gryr
vid horisontens rand,
fast långsamt, långsamt natten flyr
vid morgonrodnans brand.

Jag tror på dig, du nya tid,
och denna tro mig bär
igenom lång och ojämn strid
mot mörka makters här.

Jag stupa skall, jag vet det väl,
förrn jag din dager ser,
men hoppet dör ej i min själ,
och det mig styrka ger.

När dagen lyser klar en gång
och strålande och varm,
då sjunger jag ej mer en sång,
ej lågar mer min barm.

Då sofver jag i dödens dal,
i jordens modersfamn,
förklingadt är min tungas tal
och ekot af mitt namn.

Men i min grift, fast mörk och kall,
skall stoftet hvila lätt
den dag där ofvan vandra skall
en lyckligare ätt.

Vi vänta.

Vi vänta, vi vänta dag, som skall gry,
då ljuset skall natten förjaga.
Men än i de dystra dimmornas sky,
i skuggornas dalar vi draga.
Vi kämpa mot mörkrets makter en strid,
ny tid mot en tid, som är gången.
Vi blöda med fröjd för framtidens frid,
och seger det klingar i sången.

Väl falla ibland oss tusendetal
i stridernas ojämna öden,
på väg, som är brant och slipprig och hal
af oväderskyarnes flöden,
För en, som där faller, tio stå opp,
själf den fallne står upp och oss hinner.
I sådana strider ej slocknar vårt hopp,
med sådana skaror man vinner.

Väl mött, kamrat!

Väl mött kamrat, till ädel strid
för älskad fosterjord,
en strid i frid, en strid för frid,
för skönare, för bättre tid
än någonsin ännu var spord
bland fjällarna i nord.

Friskt mod därtill, friskt mod, hvar man,
och raskt framåt det går.
Det verk, med fröjd man griper an,
med lust och fart fullbordas kan,
men den, som intet säde sår,
han intet skörda får.

Framåt till sådd, till gyllne skörd
för våra söners dar!
Ens röst är svag, men sammanförd
de mångas röst skall vara hörd,
skall ljuda hög och stark och klar,
skall ljuda för en hvar.

Fram, kamrater, fram går fanan!

Fram, kamrater, fram går fanans
blåa duk, framåt,
fram på vida vädjobanans
segerrika stråt.
Fram, vår fria, stolta skara
tusentalens tåg!
Bjud hvart liknöjdt missmod fara,
väck hvar dufven håg!

Hör, i friska toner skalla
fältmusikens ljud!
Se standarens färger alla,
fredens högtidsskrud!
Striden står för fosterjorden,
striden utan blod;
hör, de ljuda, lystringsorden:
blod ej kräfs, men mod.

Fördoms gamla fästen ramla,
deras herrar flytt,
vi åt nya tider samla
byggnadsvirke nytt.
Segerrik hon växt, vår skara,
växt i alla land;
öfverallt mot samma fara
tänd är stridens brand.

Hän mot Indiens sagoständer
stridens eko förs,
fjärran i de svartes länder
lösensordet hörs:
Strid kring jordens rund skall stånda,
strid för folkens frid,
Bort med rusets ve och vånda,
bort för evig tid!

Låt bägarn stå.

Låt bägarn stå som rar relik
från mörkrets flydda dar!
Ett timglas, dödens tecken, lik
sin gifna plats han har.

Låt bägarn stå! Han blänkte nyss
med glans af ädelsten,
men rörd af lystna läppars kyss
sin glans han mistat re'n.

I aldrig glömd vision jag såg
dess dvaldryck redas till
där nere djupt vid Stygens våg,
dit mänskors ätt ej vill.

Den blandad är med bröders blod,
med Nidhöggs etterström,
med tusen smärtors tåreflod.
Väl! Har du lust, så töm!

Men minns ett ord från forntids dar,
det ord är sannt som få:
»I vattnet mången drunknat har,
i vinet fler ändå.»

"En dåres bikt."

Ἄριστον μὲν ὕδωρ ...
Pindaros.

———

»Hvad dricker du i drufvans land?»
mig skref en nordisk vän.
»Du törstar nog i solens brand,
din dårskap nu bekänn!»

Välan, min dårskaps bikt då hör,
det nöjet kan du få,
men bättre blir jag ej därför,
jag blir mig lik ändå.

Väl Roma på sitt vin ej spar,
jag det i strömmar såg,
mig svalkade hvad bättre var:
Fontana Trevis våg.

I »lyckliga Kampaniens» ängd
bor lyckan ej i vin,
men sång och skönhetsminnens mängd,
se där falerner fin!

Sin klase drufvan, röd och full
och ofördärfvad, bjöd,
med Persiens frukt, orangens gull
och fikons öfverflöd.

Jag satt en kväll i Pallas' stad
i murgrönskransadt lag,
i leende helleners rad:
där sjöngs till ljusan dag.

När skämtets lätta pilar gå
kors tvärs kring bordets rund,
hvi grumla tankens klarhet då
och skämma fröjdens stund?

Parnassen minst af allt betvang
min vanda vattenhåg,
den mark, där musers källa sprang
i klar kastaliavåg.

Och kom jag till profetens bygd,
till gröna fanans män,
där var min sed en gammal dygd,
Muhammed ärar den.

En dåre blir af samma slag,
hvart helst man honom för;
jag dricker vatten envist, jag,
till dess en gång jag dör.

Barmhärtigheten.

Midt i en värld af hårdhet full,
där massor svultna dö,
där millioner segla kull
på väg till Lyckans ö,
hon står för dessa armas skull,
Barmhärtighetens mö*.

* Orden skrefvos ursprungligen som text till en konstnärlig framställning af Barmhärtigheten, i gestalt af en på klippgrund i böljesvall stående fé, som drager upp de sjunkande.

De, som i jordens djupsta dy
ha sjunkit hjälplöst ner,
som sett det sista hoppet fly,
mot dem hon ljufvast ler,
hon lyfter dem till lifslust ny,
nytt mod, ny kraft hon ger.

Hon pekar från eländet opp
från villovägars grus,
hon visar upp mot fyrens topp
ur olycksvågors brus,
i blicken bor odödligt hopp —
en glimt af evigt ljus.

Hon samlar hop en helig här
af hvad vår jord har bäst
af tankars djup, af rent begär,
af dem, som älskat mest.
Kom med, du ock, jag dig besvär,
sin blick på dig hon fäst.

Tempora mutantur.

Det fanns en tid, då högst bland alla husen
i hvarje stad man tempelspiror såg
sin spetsgård sträcka upp mot eterljusen,
högt vördade af folket, hög som låg.

12

Hvar sabbatsdag, vid klang af vigda malmen
allt folk drog dit i broderligt förbund:
vid doft af rökverk och vid brus af psalmen
man drömde bort i ljuflig ro en stund.

Och sekler skredo: vesperns klockor tiga
och fädrens tempel öfvergifna stå.
Nu nya spiror öfver taken stiga
högt öfver praktpalats och hyddor små.

Men i de nya ingen fägring röjes;
ej spetsen korsets skönhetskrona bär;
blott tjock mot skyn en sotrökshvirfvel höjes:
det nya tiders rökverksoffer är.

Hit strömma nutids barn i täta leder,
dock ej att njuta ljuflig sabbatsfrid;
från solens uppgång till dess sol gått neder
de träla där i rastlös, fröjdlös id.

Ack du, som härskar här i nya tider,
gif folket högtid äfven nu en gång!
När solen högt i sommarns zenit skrider,
och stadens dag är kvalmig, trög och lång,

släpp skaran ut en tid uti naturen
till sabbatsro från hvardags släp och kvalm.
O lyss till suset i den höga furen!
säg, är det ej den härligaste psalm?

De skumma hvalf, de stolta pelarsalar,
de smäckra spiror ifrån svunna år,
ur deras remnor vanskligheten talar,
naturens tempel bygges nytt hvar vår.

Natur, natur, som friskar upp vårt sinne,
i skogars doft, vid blåa sjöars våg,
ring samman skarorna, som kväljas inne,
ring ut, hvar helst en mödans träl du såg!

Ring ljudligt, ring, att dånet tränger vida!
Ring hårdt, gif ljud åt seklers tysta harm!
Ring ljufligt, att för trälarna, som lida,
hvar trälaherres håg blir vek och varm!

Gif dem hvad bäst du har!

Du, som från ymnig ängd
kommer med bröd i mängd,
gå med din gåfva ut,
ut kring ett hungrigt land!
Brödet tar aldrig slut,
växer i gifmild hand.

Bägarn från Mimers brunn,
formad för hvars mans mun,
räck åt en hvar med fröjd:
folket vid stugans härd,
mannen vid plogen böjd,
viking på vågsam färd!

Gif dem hvad bäst du har,
ej på det goda spar!
Te dem i fri natur
världarnas stjärnenatt,
tag ur din fatabur
häfdernas rika skatt!

Sagornas gudamjöd
skänk dem i öfverflöd,
följ dem till Stiklastad,
teckna dem Torgnys bild,
sjung dem ett stordådskvad,
sjung dem en visa mild!

Då skall med vidgad vy
folket få lifskraft ny;
när du på fjället står,
blicken i fjärran når,
renare luft du får,
stärkt därifrån du går.

Fyrbåk bland skären.

Till en folkhögskola på västkusten vid ett kritiskt tillfälle.

Du är en fyrbåk lik
borta vid nordsjövik.
Vårda ditt ljus med fröjd,
lys öfver nejden all
trygg från din klippas höjd
midt ibland vågors svall!

Står på den vilda strand
rundt kring din fot ibland
dårarnas dvärgatropp,
pustar och blåser smått
ilsket mot ljuset opp,
blänk dem i synen blott!

Tröttna blott ej, håll ut!
Natten en gång tar slut.
När öfver fjällar grå
gryningens strålar gå
hän öfver hafvets blå,
slockna med ära då!

Arbetarinstitutet.

Väx hög, väx rak och blif ett träd,
du planta, ännu svag och späd,
ett träd, som svalka ger och skygd
åt vidsträckt fosterbygd.

Ett ogräs nämnes du väl än
af mången skumma tiders vän:
man sökt ibland dig rycka opp,
fast du är landets hopp.

Men väx du fast, skjut väldig fart,
så når du öfver klandrarn snart,
och själf en dag till dig han går
och ro och svalka får.

I män, som vandren mödans stråt,
församlens här och gån framåt!
En dryck ur sannings helga våg
ger kraft till nya tåg.

En annan brunn er lofvar kraft:
den brunn, som gömmer glömskans saft
ur underjordens Leteström,
som dvala ger och dröm.

Den ljuger, gå den stolt förbi,
mångtusen drunknat däruti,
dess dryck är mängd med deras blod,
med gift från dödens flod.

Glöm!

Med droppars jämna, stilla fall
vårt lifs minuter fly;
till timmar bli de, dag blir all
och natt och dag blir ny.

Till veckor växa de med hast,
till månader och år,
och tidens flod förutan rast
i ändlös glidning går.

Vi glida med på böljans bädd,
och mången präktig syn
far oss förbi, från strandens brädd
till horisontens bryn.

Vi skåda Lyckans rika kust
med bärg i guldets glans,
med gröna skogars ögonlust
och hvita nymfers dans.

Men stig i land och dröj en stund!
Nej pass, det går ej an.
Hvar fager äng, hvar lummig lund
blott lyste och försvann.

Vi drifva blott på tidens ström,
men tag du saken lugnt;
lär lifvets stora lärdom: glöm,
så blir ej lifvet tungt.

SKOL- OCH UNGDOMS-SÅNGER.

Sagolandet.

»Jag vet ett land ...»

Det finns ett land af evig vår,
där solen ej går ner,
där ängen jämt i blomning står,
och skogen guldfrukt ger.

Hvar gång man kommer dit igen,
så är man som en kung;
där finns Aladdins lampa än
och Fortunatus' pung.

Och jättar bo i bärgens natt,
och dvärgar smida gull,
och drakar rufva på sin skatt,
och sjön af sång är full.

Det vimlar där af älfvor små
på hvarje tufvas rund,
de fagraste prinsessor gå
i hvarje lummig lund.

Det landet, det är sagans land —
långt fjärrbelägen ort;
och dock, vid vinterbrasans brand,
går upp hvar kväll dess port.

Det landet, det är barnens land,
som fordom, så ock än;
men följ, du gamle, med ibland,
så blir du ung igen!

I skolan.

Om hemma är fattigt och stugan är låg,
vi äga i skolan all världen,
vi följa eröfrarnes segrande tåg
och vinna oss byten på färden.

Än Hannibal hän öfver alpernas snö,
än Cesar vid Rubikons bölja,
Kolumbus till sagans atlantiska ö,
Napoleons marscher vi följa.

Vi flyga på kartan kring söder och nord,
oss hejda ej stormiga vågor,
ej isar, ej öknarnas brännheta jord,
ej vulkanernas flödande lågor.

Linnæus om dagen vid fåglarnas sång
förtäljer oss blommornas under,
Kopernikus visar oss stjärnornas gång
i nattens högtidliga stunder.

Naturen oss bjuder på forskarefärd
kring ändlösa rymder att draga,
med tjusning vi vandra i häfdernas värld
och lyssna till seklernas saga.

Därute är storm, där är oro och strid,
om brödbiten slåss man och fäktar,
men här inom hägnande murar är frid,
här njuter man gudarnes nektar.

Snöfästningen.

Stora och små krigare tillägnad.

Morska gossar:

»Ur vägen här, vi ha så brådt,
lavinen rullar, se!
Vi bygga upp ett präktigt slott,
som skall oss trygghet ge.

Och högst på borgens stolta topp
en fana, gul och blå,
med lust och fröjd vi hissa opp
att den försvara få.

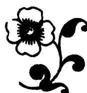
Mot våra fasta murar då
och våra vallars värn
fientlig hop skall maktlös stå,
som mot en vägg af järn.»

En röst ur framtiden:

Ack, hvad ej våldets arm förmått
en blick af *solen* gör!
För vårsol falla skall ert slott,
och all dess ära dör.

De morske gossarne:

Men medan än kung Vinter rår
vi veta ingen sorg,
och skam åt den, som ofärd spår!
Hurra för snöbyggd borg!

Vintervisa.

Nu skall det jublas högt i sky,
ty nu är vintern här;
nu faller snön så ren och ny,
och isens brygga bär.

Nu flyga vi på kälkars rad
från backens branta höjd
vi ge oss sjungande åstad
och hoppa högt af fröjd.

I hvit, i konstfull högtidsskrud
hon kläds, vår moder jord,
och fest det blir, som kring en brud,
friskt lif i högan nord!

Hur härligt vid naturens barm!
Den här ej trifvas kan,
om än så rik, han dock är arm;
en dåre visst är han.

Ut till sång!

Vid en allmän ungdoms- och sångarfest.

Upp och ut, I bröder alla
i naturens sångarsal!
Låt ur tusen munnar skalla
sångens brus kring bärg och dal!
Låt ur tusen munnar skalla
sång kring bärg och dal!
När dess tonsvall sammanklingar,
knyta vi vårt brodersband,
känna, hur på starka vingar
bärs vårt hopp för fädrens land.

Hör, hur sångens ljud sig blandar
med de höga ekars sus!
Sagan sagt, att fädrens andar
dväljas där vid vindens brus.
Sagan sagt, att fädrens andar
lyssna till dess brus.
Sagosång, ljud ännu länge
hos ett folk af sägnrik stam!
Tusenstämmigt eko tränge
vördande till Valhall fram!

Kring palats och tjäll går sången,
den i evig ära står.
Sången är ur hjärtat gången,
sången fram till hjärtat går.
Sången är ur hjärtat gången,
sång till hjärtat går.
Folkets sång ur folkets hjärtan
tonar högt från mun till mun,
stillar klagan, stillar smärtan,
knyter fria mäns förbund.

Alltså upp till sångens fester,
upp till ädel högtidsfröjd!
Hell, I fjärran komna gäster,
Sveas barn från dal och höjd!
Hell, I fjärran komna gäster,
folk från dal, från höjd!
Ljude toner starka, blida,
där vi stå med hand i hand!
Gånge de att glädje sprida
rundt om Sveriges vida land!

